Open standaarden voor informatie en communicatie in de zorg

Betere zorg
door betere informatie

Nictiz

Datum 25 april 2013 **Auteur(s)** **Albert Jan Spruyt**	**Versie** 1.2 Definitief		

Inleiding

In de zorgsector in Nederland wordt voor informatie en communicatie een breed gamma aan standaarden gebruikt. Het betreft zowel niet zorgspecifieke infrastructurele communicatiestandaarden als zorg-specieke inhouds- en communicatie standaarden.
Een goed overzicht hiervan is te vinden in de Nictiz publicatie 'ICT-standaarden in de zorg'.[1]
In het onderstaande wordt een beknopte analyse gegeven van de mate waarin deze standaarden kunnen worden beschouwd als "open" standaarden.
Bij het beschouwen van de openheid is met name naar de laatste categorie, de zorgspecifieke standaarden, gekeken.
We maken onderscheid in:

- internationale, in Nederland gebruikte, standaarden;
- op internationale standaarden gebaseerde Nederlandse communicatiestandaarden.
- Nederlandse standaarden met breder toepassingsgebied;
- Nederlandse standaarden met specifiek toepassingsgebied;
- Standaarden voor informatiebeveiliging

Hierbij wordt geen aparte onderverdeling tussen communicatie- en inhoudsstandaarden gemaakt.
Open standaarden bevorderen de interoperabiliteit en garanderen de keuzevrijheid: iedere leverancier kan ze inbouwen. Voor heel specifieke toepassingen met een beperkt aantal spelers kan een minder open standaard nog acceptabel zijn.
Maar hoe breder het toepassingsgebied, des te belangrijker is de openheid van de standaard.

Beoordeling

Voor de beoordeling van de openheid van de standaarden wordt een viertal criteria gebruikt, zoals die in het verleden al door het programma 'Nederland Open in Verbinding' zijn opgesteld.
In het kort luiden deze:

- De standaard is goedgekeurd en wordt beheerd door een not-for-profit organisatie. Besluitvorming is open en voor belanghebbenden toegankelijk.
- De standaard is gepubliceerd en de documenten zijn vrijelijk of tegen geringe kosten beschikbaar en zijn vrij te kopiëren.
- Het intellectueel eigendom wordt royalty-free ter beschikking gesteld.
- Er zijn geen beperkingen voor hergebruik van de standaard.

Standaarden die vermeld staan op de website[2] van het College Standaardisatie van de Nederlandse overheid worden, voor zover van toepassing, voor de volledigheid ook in dit overzicht benoemd en beoordeeld.

Standaarden

Onderstaande opsomming noemt de belangrijkste, cq. meest gebruikte standaarden. Het is zeker geen complete lijst. Dit is ook niet nagestreefd.
Beschrijving van de standaarden valt buiten de scope van dit document. In de eerder genoemde Nictiz publicatie is hierover veel informatie te vinden.
Aangezien de beherende organisatie in belangrijke mate de openheid van een standaard bepaalt, zijn de standaarden gerangschikt volgens de uitgevende instantie.

- *Internationale, in Nederland gebruikte standaarden.*

Organisatie	**Standaard**	**Open**	**Doc./Gebruik**	**Deelname**
HL7	HL7v3, v2, CDA, CCD	Ja	Vrij	Betaald (€€)
OpenEHR	OpenEHR	Ja	Vrij	Vrij/betaald* (€€)
CEN/NEN-ISO	EN 13606	Ja	Betaald	Landen
NEMA-ISO	DICOM	Ja	Vrij	Betaald (€)
UN/CEFACT	Edifact	Ja	Vrij	Landen
IHE	Diverse profielen	Ja	Vrij	Betaald (€)
Continua	Diverse profielen	Nee	Betaald	Betaald (€€€)
IHTSDO/Nictiz	SNOMED-CT	Ja	Vrij	Vrij
Regenstrief	LOINC	Ja	Vrij	Vrij
APA	DSM-IV, DSM-V	Ja	Vrij	Betaald
WHO-FIC/RIVM	ICD,ICPC,ICF,ATC,Cliq	Ja	Vrij	Landen
NANDA-I	Nanda	Ja	Betaald	Betaald (€)

* Vrij voor personen, betaald voor organisaties

- *Op internationale standaarden gebaseerde Nederlandse communicatiestandaarden*

Organisatie	**Standaard**	**Open**	**Doc./Gebruik**	**Deelname**
Nictiz	NL Zorg Edifact berichten Huisartswaarneming (HL7v3) Medicatie (HL7v3) Jeugdgezondheid (HL7v3) Perinatologie (HL7v3)	Ja Ja Ja Ja Ja	Vrij Vrij Vrij Vrij Vrij	Vrij Vrij Vrij Vrij Vrij

- *Nederlandse standaarden met breder toepassingsgebied*

Organisatie	**Standaard**	**Open**	**Doc./Gebruik**	**Deelname**
NHG	NHG HIS tabellen	Nee	Betaald*	Betaald
Z-Index	G-standaard	N.v.t.	Betaald	Volgt wetgeving
Dutch Hospital Data	Diagnose thesaurus Verrichtingenbestand (CBV)	Ja	Vrij	Betaald

* Vrij in te zien, voor softwareleveranciers betaald

- *Nederlandse standaarden met specifiek toepassingsgebied*

Organisatie	**Standaard**	**Open**	**Doc./Gebruik**	**Deelname**
Vektis	Declaratie berichten	Ja	Vrij	Vrij voor ketenpartijen
CVZ	AZR berichten (AWBZ)	Ja	Vrij	Vrij voor ketenpartijen

- *Standaarden voor informatie beveiliging*

Organisatie	**Standaard**	**Open**	**Doc./Gebruik**	**Deelname**
NEN/ CEN	NEN 7510 t/m 7513	Nee	Betaald	Betaald (€€)
ITU-T	PKI (X500 familie)	Ja	Vrij	Landen
OASIS	SAML, XACML	Ja	Vrij	Betaald (€€€)

Conclusie

Voor de in de zorg gebruikte standaarden kan in het algemeen worden gesteld dat de beherende organisaties not-for-profit zijn.
De documenten van deze standaarden zijn gratis of tegen een geringe vergoeding verkrijgbaar zijn.
De Continua en NEN normen zijn helaas niet vrij kopieerbaar. Voor kleinere organisaties die een groot aantal gerelateerde normen moeten aanschaffen, kan het totaal van deze geringe vergoedingen niettemin een hoge drempel vormen voor gebruik van de normen.
Vrijwel alle standaardisatieorganisaties vereisen een lidmaatschap om bij te kunnen dragen aan de ontwikkeling. De kosten die hier aan verbonden zijn, kunnen al naar gelang de bijbehorende rechten (stemrecht, voorzitterschap, etc), substantieel zijn.
De NEN stelt zich op als (betaalde) procesbegeleider en laat het opstellen van de nieuwe normen over aan het veld.

[1] Nictiz publicatie 'ICT-standaarden in de zorg':
http://www.nictiz.nl/page/Standaarden/Overzicht-standaarden

[2] Overheidswebsite van het College Standaardisatie:
http://www.forumstandaardisatie.nl/

Optimale toepassing van eHealth en ICT in de zorg kan niet zonder standaardisatie. In nauwe samenwerking met zorgverleners, koepelorganisaties, standaardisatieorganisaties en industrie draagt Nictiz zorg voor de ontwikkeling en beschikbaarheid van de noodzakelijke standaarden. We doen dit door het organiseren van gemeenschappelijke ontwikkelprojecten, kennisoverdracht en kwaliteitstoetsing.

Nictiz
Postbus 19121
2500 CC Den Haag
Oude Middenweg 55
2491 AC Den Haag

T 070 - 317 34 50
@Nictiz
info@nictiz.nl
www.nictiz.nl